

D I R E C T R I U S

D I R E C T R I U S

per a materials de Lectura Fàcil

Col·legi Oficial
de Bibliotecaris-
Documentalistes
de Catalunya

D I R E C T R I U S

per a materials de Lectura Fàcil

D I R E C T R I U S
per a materials de Lectura Fàcil

Edició original: Guidelines for easy-to-read materials / Revision by Misako Nomura, Gyda Skat Nielsen and Bror Tronbacke on behalf of the IFLA/Library Services to People with Special Needs Section. The Hague, IFLA Headquarters. – 31 p. – 30 cm (IFLA Professional Reports; 120)

Versió catalana d'Àngels Massísimo, professora de la Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona, i Carme Mayol, codirectora de l'Associació Lectura Fàcil.

Revisió de la traducció: Núria Palomar i Amadeu Pons

Barcelona 2012

SUMARI

I	Introducció	7
II	Què és la Lectura Fàcil?	9
III	La necessitat de materials de Lectura Fàcil	11
IV	El suport a la Lectura Fàcil	13
V	Grups de persones destinatàries	17
VI	La feina d'edició	24
VII	Gèneres i mitjans	30
VIII	El procés de publicació	34
IX	Màrqueting	37
X	Necessitat de recerca científica	41
XI	Xarxa de lectura fàcil	43
	Glossari	45
	Contactes i adreces	49
	Llista d'organitzacions internacionals de referència	52

INTRODUCCIÓ

INTRODUCCIÓ

Aquestes directrius tenen tres propòsits principals:

- 1) descriure la natura i la necessitat dels productes de Lectura Fàcil;
- 2) identificar alguns dels principals grups destinataris;
- 3) oferir suggeriments als editors de materials de Lectura Fàcil i a aquelles organitzacions i agències que atenen les persones amb dificultats per a la lectura.

Els productes de Lectura Fàcil els necessiten persones que tenen diversos nivells de discapacitat lectora. En una gran part, les necessitats dels diferents grups són similars, i és possible que diversos països puguin cooperar en la producció de materials de Lectura Fàcil. Les biblioteques juguen un paper clau en el camp de la Lectura Fàcil.

Aquesta és la segona edició de les Directrius per a materials de Lectura Fàcil. Des de la publicació de la primera edició el 1997¹ s'han produït canvis significatius en l'àmbit de la Lectura Fàcil. Tant les solucions de tipus tecnològic com el tracte a les persones discapacitades han experimentat una gran evolució. La societat d'avui exigeix molt a tota la ciutadania, incloses les persones amb discapacitats, que se suposa que han d'estar ben informades per prendre les seves pròpies decisions.

Un grup de treball de la Secció de Biblioteques al Servei de Persones en Situacions Desavantajoses de l'IFLA ha assumit la responsabilitat de revisar les Directrius. Configuren aquest grup de treball Misako Nomura (Japó), Gyda Skat Nielsen (Dinamarca) i Bror Tronbacke (Suècia).

Esperem que aquestes Directrius estimularan i contribuïran a la publicació de materials de Lectura Fàcil a tot el món i proporcionaran informació útil per a la feina d'edició.

1 N. del T. El Col·legi va publicar el 1999 una traducció al català d'aquella primera edició.

QUÈ ÉS LA LECTURA FÀCIL?

QUÈ ÉS LA LECTURA FÀCIL?

Hi ha dues definicions una mica diferents del terme Lectura Fàcil. L'una es refereix a l'adaptació lingüística d'un text que el fa més fàcil de llegir que el text mitjà, però que no el fa més fàcil de comprendre; l'altra es refereix a l'adaptació que fa més fàcils tant la lectura com la comprensió.

L'objectiu de les publicacions de Lectura Fàcil és oferir de manera fàcil i entenedora textos adequats a diferents grups d'edat. Aconseguir aquest tipus de producte exigeix que l'escriptor i l'editor tinguin especial cura del contingut, del llenguatge, de les il·lustracions i també del disseny gràfic.

LA NECESSITAT DE MATERIALS DE LECTURA FÀCIL

LA NECESSITAT DE MATERIALS DE LECTURA FÀCIL

Proporcionar materials de Lectura Fàcil és una qüestió de democràcia i d'accessibilitat.

Estudis internacionals mostren que en la majoria de països, més d'un 25% de la població no arriba al nivell d'alfabetització o d'habilitats lectores que caldria esperar després de nou anys d'escolarització. En alguns països aquestes xifres són del 40-50%.²

Tenir accés a la cultura, la literatura i la informació –i en una forma entenedora– és un *dret democràtic*. És de vital importància que tota la ciutadania siguin capaços de rebre informació sobre el que està passant a la societat. Per tal d'exercir els seus drets democràtics i de controlar la pròpia vida, una persona necessita estar ben informada.

La qualitat de vida és també un factor important. Poder llegir dóna a la persona una quantitat tremenda de confiança en ella mateixa, i la capacita per ampliar la seva visió del món i per prendre el control de la seva pròpia vida. A través de la lectura, la gent és capaç de compartir idees, pensaments i experiències, i de créixer com a éssers humans.

2 International Adult Literacy Surveys (IALS), 1998. <http://www.statcan.gc.ca/bsolc/olc-cel/olc-cel?catno=89-588-X&lang=eng>

IV

EL SUPORT A LA LECTURA FÀCIL

EL SUPORT A LA LECTURA FÀCIL

La promoció de la lectura i la necessitat de materials de Lectura Fàcil es fonamenten en la “Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat”³ i les “Normes uniformes sobre la igualtat d’oportunitats per a les persones amb discapacitat” de les Nacions Unides⁴, el Manifest de l’IFLA/UNESCO sobre la Biblioteca Pública⁵, la Carta del Lector de l’Associació Internacional d’Editors i el Comitè Internacional del Llibre.⁶

LA CONVENCIÓ SOBRE ELS DRETS DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT DE LES NACIONS UNIDES

Les Nacions Unides el 2006 varen establir la Convenció sobre els Drets de les persones amb discapacitat. Aquesta Convenció ha estat ratificada per nombrosos estats i legalment els compromet a tenir-los en compte.

La Convenció declara que les barreres de l’entorn o de les actituds dificulten una participació plena i efectiva de les persones discapacitades en la societat.

El propòsit d’aquesta Convenció és promoure, protegir i garantir que les persones discapacitades gaudeixin plenament i en igualtat de condicions de tots els drets humans. Això implica una sèrie d’àrees clau com l’accessibilitat, la mobilitat personal, la salut, l’educació, l’ocupació laboral, l’allotjament i la rehabilitació, la participació en la vida política en igualtat i sense discriminacions...

La Convenció reconeix la importància de l’accés a la informació i la comunicació. La Convenció estableix que la informació, en formats accessibles com la Lectura Fàcil, ha de facilitar-se seguint criteris d’ “ajust raonable”. S’entenen com a “ajustos raonables” aquelles modificacions necessàries i apropiades que no imposen una càrrega desproporcionada o innecessària, sinó les que cada cas requereixi. Les publicacions de Lectura Fàcil han de ser considerades com formats accessibles necessaris.

LES NORMES UNIFORMES DE LES NACIONS UNIDES

El 1993 les Nacions Unides van adoptar un document titulat Normes uniformes sobre la igualtat d’oportunitats per a les persones amb discapacitat. Les normes uniformes no són pas obligatòries, però esdevindran normes de costum quan siguin posades en pràctica per un gran nombre d’estats.

3 <http://www.un.org/disabilities/default.asp?id=150>

4 <http://www.un.org/disabilities/default.asp?id=26>

5 http://www.cobdc.org/publica/manifestos/manifest_bp.html

6 N. del T. Aquest document es troba reproduït dins de les directrius per a biblioteques per a dislèxics: <http://archive.ifla.org/VII/s9/nd1/iflapr-70e.pdf>

La norma número 5 declara que els governs haurien de desenvolupar estratègies per fer els serveis d'informació i la documentació accessibles als diferents grups de persones amb discapacitats, i haurien d'encoratjar els mitjans, especialment la televisió, la ràdio i els diaris, a fer accessibles els seus serveis.

La norma número 10 diu que les persones amb discapacitats haurien de poder participar en les activitats culturals sobre una base d'igualtat, i que els estats haurien de desenvolupar i implementar mètodes per crear literatura, pel·lícules i teatre accessibles a persones amb discapacitats.

UNESCO I IFLA: EL MANIFEST SOBRE LA BIBLIOTECA PÚBLICA I EL MANIFEST PER A LES BIBLIOTEQUES ESCOLARS

El novembre de 1994 la UNESCO va publicar el Manifest IFLA/Unesco sobre la Biblioteca Pública. El manifest proclama la creença de la UNESCO en la biblioteca pública com una força viva per a l'educació, la cultura i la informació, i com un agent essencial per a l'assoliment de la pau i el benestar espiritual dins les ments dels homes i les dones.

“Els serveis de la biblioteca pública es fonamenten en la igualtat d'accés per a tothom, sense tenir en compte l'edat, la raça, el sexe, la religió, la nacionalitat o la classe social. Cal oferir serveis i materials específics a aquells usuaris que, per alguna raó, no poden utilitzar els serveis i materials habituals, com és el cas de minories lingüístiques, persones amb discapacitats, hospitalitzades o empresonades.”⁷

El Manifest per a les Biblioteques Escolars adoptat el 1999 té com objectiu definir la funció de les biblioteques escolars i els recursos dels centres per permetre que els alumnes adquireixin les eines d'aprenentatge i els continguts que els han de permetre el ple desenvolupament de les seves capacitats, per seguir aprenent al llarg de la seva vida i per prendre decisions amb la informació oportuna.

LA CARTA DEL LECTOR

L'Associació Internacional d'Editors i el Comitè Internacional del Llibre van adoptar conjuntament la Carta del Lector el 1992. La Carta declara que la lectura és la clau del nostre patrimoni cultural i científic i promou la bona entesa internacional. La democràcia depèn de gent ben informada. La paraula impresa és un element essencial en la capacitat crítica d'un individu. La lectura és crucial per al desenvolupament personal de l'individu i per a la seva visió del món exterior i de l'altra gent.

7 http://www.cobdc.org/publica/manifest_unesco/index.html

La Carta també estableix que els editors tenen obligacions envers els lectors i lectores. Han de tendir a la qualitat en termes d'edició, producció i servei. Han d'esforçar-se per cobrir les necessitats socials de diversos grups de població i, si és necessari, buscar subvencions quan la publicació sigui impossible d'una altra manera.

Hi ha una necessitat d'informació sobre la lectura. Per als editors, les biblioteques i altres proveïdors d'informació, l'única manera de posar la lectura a l'abast de tothom és treballar en col·laboració amb organitzacions culturals, educatives i socials que es comprometin en la promoció de la lectura. Una aital aliança d'interessos públics i privats ofereix la millor esperança de cobrir les necessitats universals de lectura.

V

**GRUPS DE PERSONES
DESTINATÀRIES**

GRUPS DE PERSONES DESTINATÀRIES

Hi ha moltes causes que expliquen les dificultats de lectura i són molt diverses les persones que, per una discapacitat o algun altre problema, poden beneficiar-se dels materials de Lectura Fàcil.

Primerament, podem identificar dos grans grups:

- 1) **Persones amb una discapacitat** que tenen una necessitat intrínseca de productes de Lectura Fàcil i lectors.
- 2) **Lectors amb llenguatge o habilitats de lectura limitats** que, durant un temps determinat, trobaran útils aquest tipus de materials. Per a aquestes persones els productes de Lectura Fàcil poden ser una porta oberta i un aprenentatge útil. Poden crear interès i proporcionar una oportunitat per millorar les seves habilitats lectores.

També podem subdividir els usuaris de materials de Lectura Fàcil en:

- persones adultes
- joves
- infants

Aquesta publicació s'ocupa sobretot dels materials per a adults, per a joves i per a infants en edat escolar.

A continuació es descriuen més detalladament els principals grups de població que poden beneficiar-se de materials de Lectura Fàcil.

No tothom d'un determinat segment de població necessita materials de Lectura Fàcil. Però sovint també es donen coincidències entre grups diferents que poden beneficiar-se de l'ús dels materials de Lectura Fàcil.

PERSONES AMB DISCAPACITAT

Diverses discapacitats poden causar problemes de lectura i crear una necessitat de materials de Lectura Fàcil. Un individu pot tenir múltiples discapacitats.

Persones amb dislèxia i altres dificultats per llegir

L'expressió "problemes de lectura" és difícil de definir. És una expressió àmplia per a una varietat de condicions. Una característica comuna és la discrepància entre el nivell intel·lectual i l'interès d'una persona i la seva capacitat i comprensió lectora.

Els dislèctics constitueixen un grup particular amb problemes de lectura. La dislèxia es defineix com la incapacitat d'aprendre a llegir i escriure bé malgrat una intel·ligència normal i un esforç suficient.⁸

Els dislèctics tenen dificultats a descodificar les paraules i/o en lletrejar-les, però no hi ha problema a l'hora de comprendre un text. S'estima que entre un 5% i un 10% de la població del món té dislèxia. Molts llegeixen prou bé. Malgrat tot alguns necessiten materials de Lectura Fàcil.

Persones amb discapacitat intel·lectual

Algunes vegades, els termes “minusvàlid”, “discapacitat mental”, “retard mental” o “dificultats d'aprenentatge”, són utilitzats indistintament.

El grau de discapacitat intel·lectual està relacionat amb la capacitat intel·lectual i amb el desenvolupament social i personal. La discapacitat mental sovint és categoritzada en tres nivells:⁹

- lleugera
- moderada
- greu

Una persona amb discapacitat mental lleugera pot estar a prop de la intel·ligència normal. Moltes persones amb una discapacitat mental lleugera són capaces de llegir força bé textos senzills. Algunes d'aquelles que tenen una discapacitat moderada poden també aprendre a llegir textos curts de Lectura Fàcil. Aquelles amb una minusvalidesa greu no poden llegir per elles mateixes, però poden gaudir-ne si tenen algú altre que els llegeixi.

No hi ha necessitat de classificació ulterior. Les diferències, necessitats i possibilitats individuals són més importants que una classificació basada en el quocient intel·lectual.

Aproximadament un 1% de la població del món és intel·lectualment discapacitada. En els països molt desenvolupats, aquesta xifra és normalment més baixa, i en els menys desenvolupats es pot esperar un percentatge més alt, a causa de la manca de nutrició i d'atenció mèdica.¹⁰

8 International Dyslexia Association (IDA). <http://www.interdys.org>

9 Department of Health and Human Services, EUA. <http://www.hhs.gov>

10 Inclusion International. <http://www.inclusion-international.org>

Persones amb discapacitats neuropsiquiàtriques

Les discapacitats neuropsiquiàtriques són ocasionades per diverses disfuncions del cervell. Aquestes discapacitats sovint originen trastorns de l'aprenentatge, dèficits d'atenció o manca de control motor o dels impulsos.

Les discapacitats neuropsiquiàtriques contempnen una àmplia varietat de diagnòs, inclosos el TDAH, autisme, síndrome d'Asperger i síndrome de Tourette.¹¹

TDAH són les sigles corresponents a Trastorn del Dèficit d'Atenció amb Hiperactivitat. És un terme genèric per descriure símptomes de deficiències de concentració, de control motor i de percepció. El TDAH no és una discapacitat intel·lectual, encara que sovint l'acompanya alguna disfunció intel·lectual.

Les dificultats de concentració i les disfuncions de percepció sovint comporten problemes de lectura, d'escriptura o d'aprenentatge. Els símptomes del TDAH generalment minven amb el temps; alguns del afectats poden trobar un bon ajut en els materials de Lectura Fàcil.

Autisme

És una discapacitat caracteritzada per deficiències greus i persistents en importants àrees de desenvolupament: interacció de reciprocitat social i de comunicació, així com de comportament i imaginació.

La síndrome d'Asperger és un tipus d'autisme d'altas capacitats, mentre que la síndrome de Tourette es caracteritza per la presència de tics (moviments involuntaris repetits i sons vocàlics).

Les persones amb discapacitats neuropsiquiàtriques sovint pateixen discapacitats associades.

Persones sordes de naixement o amb sordesa precoç

Les persones que han nascut sordes també es coneixen com a sords des de la infància o amb sordesa precoç. Han estat sordes des del naixement o des d'una etapa primerenca de la seva vida. A causa de la sordesa, el desenvolupament del llenguatge oral ha estat impedit o greument mancat. Moltes persones sordes des del naixement tenen el llenguatge de signes com a la seva primera llengua i es comuniquen bé mitjançant aquest llenguatge. Quan es tracta de llenguatge escrit, tanmateix, sovint tenen una comprensió limitada de les abstraccions, metàfores o jocs de paraules.¹²

¹¹ The National Board of Health and Welfare, Suècia. <http://www.socialstyrelsen.se/english>

¹² World Federation of the Deaf. <http://www.wfdeaf.org>

Persones sordes i cegues

Les persones sordes i cegues poden dividir-se en els grups següents:

- Persones que han nascut sordes i cegues (o que s'hi han tornat en un estadi primerenc de la vida)
- Persones que es queden sordes i cegues al llarg de la seva vida.

Les persones que han nascut sordes i cegues es comuniquen per mètodes tàctils i tenen una comprensió limitada del llenguatge escrit, així com de l'oral.¹³ Sovint necessiten materials de Lectura Fàcil transcrits en braille.

Les persones que s'han quedat sordes i cegues al llarg de la seva vida poden ser o principalment sordes o principalment cegues. Les persones que són principalment sordes i posteriorment es queden cegues, tenen el Llenguatge de Signes com la seva primera llengua. Consideren el text imprès com un idioma estranger i sovint tenen una comprensió limitada de les metàfores. També poden trobar útils els materials de Lectura Fàcil en braille.

Les persones que principalment són cegues i després es queden sordes tenen el llenguatge parlat com a la seva primera llengua, i les seves habilitats en braille són sovint comparables a les dels cecs que no són sords.

Persones amb afàsia

L'afàsia és un desordre de la parla causat per danys en els centres cerebrals passius i actius de la parla, sovint causat per un desordre cerebrovascular, tumor cerebral o traumatisme cerebral per accident. Les malalties orgàniques que afecten el cervell, per exemple l'esclerosi múltiple o la malaltia de Parkinson, poden causar afàsia en les seves formes avançades.¹⁴

Els afàsics tenen problemes en l'ús actiu del llenguatge. No hi ha minva en la intel·ligència. De vegades, arriben paràlisis semilaterals i restriccions en la memòria. L'afàsia pot dividir-se en diverses formes amb símptomes variats. La necessitat de materials de Lectura Fàcil varia entre les persones amb afàsia d'acord amb el grau o extensió dels seus símptomes.

Persones amb demència

La demència pot ser ocasionada per malalties com l'Alzheimer, demència vascular o demència frontoparental. Les persones amb demència sovint tenen dificultats amb el llenguatge de textos estàndards. Les dificultats de comunicació poden afectar la interacció social i, per això, afectar la capacitat d'enfrontar-se a la vida quotidiana.¹⁵

13 Deafblind International. <http://www.deafblindinternational.org>

14 Association Internationale Aphasie (AIA). <http://www.aphasia-international.com>

15 The Dementia Association, Suècia. <http://www.demensforbundet.se>

L'experiència de les activitats realitzades pels Representants de Lectura indica que els textos de Lectura Fàcil poden ser utilitzats per a la gent gran amb demència entre lleugera i moderada. Els materials de Lectura Fàcil ajuden a la comprensió i a la comunicació i permeten recuperar, temporalment, alguns records. Llegir en veu alta és també una activitat molt estimulante (vegeu també l'apartat de Representants de Lectura).

Persones amb escasses habilitats lectores originades per altres factors

Els i les parlants de llengua no nativa del país de residència, les persones amb una educació limitada, i fins i tot els infants que parlen la seva llengua nativa forana en el país de residència, representen grups de lectors que, de manera temporal o permanent, poden trobar beneficiosos els llibres i diaris de Lectura Fàcil.

Persones immigrants recents i altres parlants de llengua no nativa

Els nous immigrants s'inclouen en aquesta categoria. No solament parlen una altra llengua, sinó que el seu bagatge cultural, religiós i educatiu també és diferent. Durant el període d'assimilació, i fins i tot més enllà, els immigrants poden trobar útils els materials de Lectura Fàcil.

Persones lectores amb deficiències lectores

L'analfabetisme funcional sovint és el resultat de múltiples factors, per exemple manca d'educació, problemes socials i malaltia mental. A les persones analfabetes funcionals els manquen força habilitats per llegir i entendre publicacions útils per actuar en la societat actual. Els materials de Lectura Fàcil poden ser per a ells de gran vàlua.

Infants

Els llibres i els diaris de Lectura Fàcil poden ser molt útils per a nens i nenes, aproximadament fins al nivell del quart de primària.

És possible unificar les necessitats de grups diferents?

Poden combinar-se les necessitats de diferents tipologies d'usuaris? Aquest tema s'ha discutit àmpliament. Òbviament hi ha diferències en els propòsits i situacions vitals per a les quals la gent necessita materials de Lectura Fàcil. S'han desenvolupat, provat i ajustat criteris per a diversos grups, sobretot basats en l'experiència editorial.

No obstant, hi ha un acord general entorn al fet que hi ha més factors que unifiquen aquests grups que no pas que els separen. Molts llibres, diaris i altres publicacions de Lectura Fàcil poden ser utilitzats per persones provinents de diferents grups.

No és possible que tots els productes de Lectura Fàcil convinguin a tots els lectors de tots els grups d'audiència. Els interessos i experiències individuals són gairebé tan importants per a una experiència d'èxit de lectura com ho és el fet que el llibre sigui fàcil de llegir i de comprendre.

El cercle de lectors i lectores és sovint més ampli del que s'espera. Hom ha d'assegurar que cada publicació troba els seus lectors apropiats. Aquesta és, abans que res, una qüestió d'informació i màrqueting.

Llegir i entendre

Llegir amb èxit no és tan sols una qüestió de descodificar paraules. La lectura també hauria de conduir a l'adquisició d'informació i a l'estimulació de pensaments i d'emocions.

Llegir no sempre significa llegir per a un mateix. Les persones amb dificultats greus de lectura probablement es beneficien molt poc d'intentar llegir, fins i tot llibres de Lectura Fàcil, per a ells mateixos. Però llegir en veu alta en un grup o escoltar una història també és una experiència cultural, i llegir juntament amb altres és una forma de comunicació plena de sentit i una experiència plaent.

VI

LA FEINA D'EDICIÓ

LA FEINA D'EDICIÓ

QUÈ FA QUE UNA HISTÒRIA SIGUI DE LECTURA FÀCIL?

Els primers encarregats d'edició i editors de materials de Lectura Fàcil van intentar, sense èxit, desenvolupar directrius detallades per a aquest tipus de publicacions. Van provar d'identificar els factors específics que fan un text de Lectura Fàcil. Les persones investigadores i els especialistes en la lectura, avui, han abandonat, generalment, aquests esforços i es refien més de l'experiència real.

El concepte de Lectura Fàcil comprèn tant el **llenguatge** i el **contingut**, com també les **il·lustracions**, el **disseny** i la **maquetació**.

Seguidament donem unes recomanacions genèriques respecte a la tasca editorial. Òbviament els objectius difereixen segons la tipologia de publicació: la **literatura** en format Lectura Fàcil reclama una intermediació amb l'autor de la creació literària, les **notícies informatives** cal trametre-les com a producte periòdic, i les **publicacions d'informació genèriques** (governamentals, comercials, etc.) han d'oferir-se de forma comprensible.

LLENGUATGE I CONTINGUT

Hem identificat unes quantes directrius i factors generals que fan un text fàcil de llegir i d'entendre:

- a) Escriviu de manera concreta. Eviteu el llenguatge abstracte.
- b) Sigueu lògics. L'acció hauria de seguir un sol fil amb continuïtat lògica.
- c) L'acció hauria de ser directa i simple, sense llargues introduccions ni la implicació de gaires personatges.
- d) Eviteu el llenguatge simbòlic (metàfores) que pot ser malentès pel lector.
- e) Sigueu concisos. Eviteu que hi hagi diverses accions en una sola frase. Poseu una oració per línia, si és possible.
- f) Eviteu paraules difícils, però utilitzeu un llenguatge adult i digne. Les paraules poc corrents haurien de poder-se comprendre pel propi context.
- g) Expliqueu o descriviu les relacions complicades d'una manera concreta i lògica, en què els esdeveniments tinguin lloc en un marc temporal lògicament cronològic.

- h) Encoratgeu els escriptors i il·lustradors a conèixer els seus grups d'audiència i a aprendre més coses sobre què significa tenir dificultats de lectura. Feu que es trobin amb els seus lectors i que escoltin les seves experiències i vida diària.
- i) Proveu el material abans que vagi a la impremta.

Si aquesta recomanació general és seguida pels editors, els materials de Lectura Fàcil poden reduir significativament els problemes de lectura de les persones amb discapacitats intel·lectuals/cognitives, com també els d'aquelles persones que pateixen diversos trastorns d'aprenentatge o de lectura, inclosa la dislèxia.

La simplicitat no pressuposa condescendència. Un llibre ben fet en llenguatge simple pot realment ser una experiència positiva per a qualsevol que el llegeixi.

OBRES LITERÀRIES

No limiteu massa la llibertat de l'autor. No poseu massa restriccions als escriptors, il·lustradors i fotògrafs. No hem d'oblidar mai que escriure i il·lustrar són processos creatius que rarament tenen èxit amb massa restriccions. És impossible d'escriure un manual prescriptiu per a aquesta mena de tasca. I no sigueu massa dogmàtics. Deixeu que la ficció sigui ficció. Crear materials de Lectura Fàcil hauria de ser divertit i estimulants. Els llibres han de ser entretinguts i estimular la imaginació. Deixeu als escriptors i altres creadors experimentar els reptes del treball en Lectura Fàcil.

És difícil escriure en un llenguatge senzill. Escriure per facilitar la comprensió és mantenir un difícil equilibri per no passar de la simplicitat a la banalitat. En la narració curta d'una història cada paraula ha de ser molt precisa i té un gran impacte. El més important és tenir una bona història per explicar.

És especialment difícil adaptar literatura ja publicada a format Lectura Fàcil. Suposa aconseguir, a més de crear un bon text en Lectura Fàcil, saber mantenir l'atmosfera i les emocions creades per l'autor original. Però una adaptació és sempre *contar de nou*, no traduir.

Vegeu a l'apèndix alguns exemples de textos de Lectura Fàcil. Per obtenir exemples de llibres de Lectura Fàcil de diferents països vegeu els apartats de Contactes i adreces.

EL TREBALL AMB DIARIS

Els editors de llibres determinen els nivells de llenguatge d'acord amb el particular segment de població al que s'adreça cada títol.

En canvi, un diari en format Lectura Fàcil acostuma a mantenir una mateixa consistència en el nivell de llenguatge i de complexitat en el contingut, tot permetent lleus variacions en funció del tema de l'article.

Un diari de Lectura Fàcil té, no obstant, els mateixos criteris informatius que un diari habitual. L'objectiu clau per a un diari de Lectura Fàcil és comunicar notícies i informar sobre esdeveniments, encara que siguin complexos, de forma clara i objectiva.

Els elements que fan que una notícia sigui de Lectura Fàcil són generalment els mateixos que aquells que s'apliquen a un llibre.

En els diaris estàndard, els titulars enginyosos, els termes tècnics i el llenguatge simbòlic són comuns. Un article de Lectura Fàcil hauria d'evitar-los, i en canvi utilitzar en abundància fotos rellevants. Un disseny net i simple és essencial.

Els diaris estàndard sovint són plens de dades, però els articles en un diari de Lectura Fàcil haurien de ser curosos a situar les notícies en el seu context i proporcionar rerefons i explicacions.

Matèries prolixes i complicades són difícils d'explicar en un format breu. Els suplementos o números especials són una manera de fer això; un bon exemple seria un número especial sobre el procés electoral o sobre les diferents religions.

No totes les notícies poden descriure's d'una manera simple. Però, que potser esperem que tots els lectors i lectores entenguin tot allò que és imprès en un diari estàndard? I, quantes persones estan realment interessades en tot?

Per a exemples de diaris de diferents països en format Lectura Fàcil, vegeu l'apartat Contactes i adreces.

INFORMACIÓ DE LECTURA FÀCIL SOBRE LA SOCIETAT

A més de les notícies, és important que tothom tingui accés a documents públics comprensibles i a informació sobre la societat i el govern, per exemple els drets i responsabilitats electorals i de la ciutadania.

És crucial aconseguir informació comprensible en l'àmbit comercial, de les companyies d'assegurances, bancs i altres entitats que ofereixen productes i serveis.

IL·LUSTRACIONS

Sabem que una imatge val més que mil paraules. En el context dels materials de Lectura Fàcil, les il·lustracions juguen sovint un paper més important que no pas en altres tipus de publicacions. Una imatge que dibuixa concretament allò que es descriu en el text, en millora la comprensió i en clarifica el missatge.

Una imatge també pot afegir una dimensió més àmplia al text. Hi ha hagut molta discussió sobre com utilitzar imatges no realistes, per exemple abstractes, en el context de la Lectura Fàcil. La naturalesa d'aquesta classe d'art convida a interpretacions àmplies i divergents.

L'experiència indica que les imatges no realistes funcionen bé per a un tipus de públic de Lectura Fàcil com ara les persones amb discapacitats intel·lectuals (que entenen i interpreten el món d'una manera concreta). Una imatge abstracta pot, per exemple, comunicar una atmosfera descrita en un text. És important que la imatge *concordi* amb el text. Una imatge que porti en direcció equivocada o que no comuniqui la mateixa sensació confondrà, segurament, a les persones que ja tenen dificultats lectores serioses.

Les imatges han d'estar col·locades en connexió directa amb el text.

PICTOGRAMES

Un pictograma és un símbol que representa un concepte o un objecte a partir d'una il·lustració. Els materials de Lectura Fàcil amb pictogrames ajuden a les persones amb discapacitats mentals o cognitives a entendre el context.

EL DISSENY

La maquetació hauria de ser clara i atractiva. Els marges amples i l'espaiat generós fan un text més accessible.

El disseny de la coberta hauria d'anar relacionat amb el contingut. El text hauria de dividir-se en blocs amb un nombre limitat de línies per pàgina. Les paraules d'una oració simple haurien d'omplir una línia, o sigui que cada frase hauria de subdividir-se seguint el ritme de la parla natural.

Els llibres i diaris haurien de tenir una aparença atractiva i, si van adreçats als adults, no donar una impressió infantil. Un llibre de Lectura Fàcil hauria de semblar "un llibre autèntic".

PAPER, TIPOGRAFIA I IMPRESSIÓ

El paper hauria de ser de bona qualitat. Hi hauria d'haver suficient contrast entre el fons i les il·lustracions. Els fons i les lletres de colors han d'usar-se amb molta cura.

La tipografia hauria de ser clara i gran. L'experiència demostra que un tipus amb "serif" (com Times i Garamond) o un tipus clar que no sigui "serif" (com Helvetica i Verdana) són bones opcions per a algunes parts del text. La mida del tipus recomanada és d'11-12 punts.

LOGOTIPS, RESSENYA DE LA COBERTA POSTERIOR

Els productes de Lectura Fàcil haurien de ser clarament marcats com a tals. Un logotip que signifiqui "de Lectura Fàcil" pot ser una manera pràctica d'aconseguir això.

Els productes que s'identifiquin per un logotip de Lectura Fàcil haurien de cobrir certs requisits sobre llenguatge, contingut i disseny.

La ressenya a la coberta posterior dels llibres de Lectura Fàcil hauria de donar una bona descripció del contingut i una indicació del nivell de dificultat.

NIVELLS DE DIFICULTAT

Els materials de Lectura Fàcil haurien de ser produïts a nivells de dificultat diversos. Com s'ha dit abans, hi ha diferències en la capacitat lectora fins i tot dins de grups amb el mateix problema de lectura. Les persones amb discapacitats mentals no són un grup homogeni. Les seves capacitats van des d'una intel·ligència normal límit fins a la discapacitat mental greu.

VII

GÈNERES I MITJANS

GÈNERES I MITJANS

Hi ha necessitat de tot tipus de bibliografia i d'informació de Lectura Fàcil. Avui la majoria de publicacions poden ser accessibles en diferents mitjans i formats, inclosos l'imprès, l'electrònic i l'àudio. Els llibres sovint són accessibles també com a llibres parlats, i les versions electròniques de diaris són habitualment accessibles per Internet.

MITJANS IMPRESOS

Literatura

La literatura de Lectura Fàcil hauria d'incloure tant ficció com no-ficció, i tant materials escrits especialment com adaptacions dels clàssics. Hauria de cobrir tots els gèneres, com ara novel·les, contes, *thrillers*, poesia, llibres de viatges, etc.

Algunes persones poden presentar objeccions a l'adaptació i simplificació d'una novel·la clàssica en un text de Lectura Fàcil. Poden veure el producte de Lectura Fàcil com a rebaixat i aigualit. Però sense la disponibilitat d'una versió de Lectura Fàcil, les persones amb problemes de lectura podrien quedar excloses d'una gran part del seu patrimoni cultural. Per a d'altres que no estan acostumades a llegir, el llibre de Lectura Fàcil pot obrir portes, despertar interès i proporcionar una oportunitat de millorar les habilitats lectores.

Notícies i informació sobre la societat

Per a moltes persones, les versions de Lectura Fàcil de notícies i altres documents informatius representen l'únic mitjà d'exercir el dret democràtic a estar informats. L'audiència per a aquests tipus de publicacions és probablement més gran que no pas per als llibres.

Moltes persones experimenten dificultats per comprendre les notícies dels mitjans de comunicació. Els articles dels diaris són massa llargs, escrits en un llenguatge difícil i contenen massa termes especialitzats. S'espera del lector que tingui un bagatge substancial d'informació per entendre els informes. Les notícies de la televisió es donen a una velocitat massa ràpida per a molta gent.

Revistes

Les revistes sobre diferents matèries les gaudeix molta gent com a entreteniment, i també ofereixen informació per a la pròpia millora i desenvolupament. Les revistes de Lectura Fàcil poden, per això, ser de considerable valor per a persones amb dificultats de lectura.

MITJANS ELECTRÒNICS I ALTRES FORMATS NO IMPRESOS

Diversos tipus de mitjans electrònics poden ser molt beneficiosos per a les persones amb dificultats lectores, inclosos els següents:

Àudio

Els formats àudio, com el llibre parlat, són útils per a molts lectors, no tan sols amb discapacitats visuals, sinó també per a persones amb dificultats lectores. DAISY és un format molt utilitzat per produir i preservar informació en àudio o en formats multimèdia.

Televisió – imatges en moviment

La televisió i altres imatges en moviment, com les pel·lícules en DVD o BluRay, tenen un gran potencial per arribar a persones amb greus dificultats lectores i de comprensió. Les pel·lícules són eines eficaces per a aquells que tenen dificultats de comprensió, per a persones amb deficiències de concentració i per a aquells que tenen problemes auditius. Una selecció de programes de TV, tant els de reportatges com els de notícies, han de ser accessibles i caldria que fossin subtitulats.

CD, DVD, MP3, etc.

La tecnologia moderna és molt beneficiosa per a les persones amb discapacitats. Els formats electrònics, com el CD, el DVD i l'MP3, poden ser molt útils per a moltes persones amb dificultats lectores, si la informació es presenta en diferents nivells que permetin a l'usuari accedir-hi al nivell que pot dominar. Els formats electrònics també han d'incloure funcions amigables. També és crucial adaptar l'equipament i el programari a les necessitats de les persones amb discapacitats intel·lectuals, cognitives o altres tipus de discapacitats. Combinar les necessitats dels usuaris amb l'equip i la presentació del contingut exigeix el desenvolupament d'una interfície correcta.

DAISY (Digital Accessible Information System)

DAISY és una presentació multimèdia de materials de Lectura Fàcil molt útils per a persones amb dificultats de lectura i de comprensió. Aquesta tecnologia fou desenvolupada i és mantinguda com un format estàndard internacional per a llibres digitals i parlats pel Consorci DAISY (<http://www.daisy.org>).

El DAISY Multimèdia pot ser un llibre parlat o un text digitalitzat, com també una presentació sincronitzada d'un text i d'un àudio produïts segons els estàndards DAISY.

Aquests materials poden ser distribuïts en un CD/DVD, una targeta de memòria o per Internet. Els materials multimèdia DAISY poden ser accessibles per ordinadors que tinguin instal·lat el programa DAISY, pel mòbil i per PDA.

La prestació àudio de DAISY és útil conjuntament amb materials impresos en format Lectura Fàcil. Un llibre en format DAISY pot llegir-se amb lectors d'estàndard DAISY, amb mòbils, o amb MP3, ja que no requereix una navegació molt exigent.

Pàgines web

Les pàgines web a Internet han esdevingut molt importants per cobrir tot tipus d'informació, com també per permetre una comunicació interactiva entre les persones, les institucions governamentals i les entitats comercials.

El disseny de les pàgines web ha de ser clar i simple. Les pàgines web han d'estructurar-se per poder oferir una navegació fàcil, i el contingut ha de ser accessible des de diversos nivells de lectura. Cal incloure enllaços a recursos addicionals. Una solució alternativa pot ser una pàgina especial en Lectura Fàcil connectada a la pàgina principal de l'entitat. L'objectiu és ser accessible a tothom. La World Wide Web Consortium (W3C) ofereix Informació sobre normes d'accessibilitat per a pàgines Web.¹⁶

16 N. del T. Existeix una traducció oficial catalana d'aquestes normes, disponible a:
<http://www.w3.org/Translations/WCAG20-ca>

VIII

EL PROCÉS DE PUBLICACIÓ

EL PROCÉS DE PUBLICACIÓ

PUBLICACIÓ

Els materials de Lectura Fàcil poden ser desenvolupats per diversos tipus d'editors. Per exemple, les editorials comercials convencionals poden produir una versió de Lectura Fàcil en connexió amb la publicació estàndard. Aquest mètode de producció està d'acord amb el principi de "normalització" i d'inclusió social plena de les persones discapacitades.

D'altra banda, utilitzar una organització especial per a la publicació de Lectura Fàcil té certs beneficis. Aquests inclouen la disponibilitat d'habilitats i coneixement especials del personal sobre la feina editorial, el màrqueting i la informació.

DRETS D'AUTOR

Els drets d'autor donen, a qui els té, el dret de disposar en exclusiva del treball intel·lectual o artístic durant un període de temps. El dret d'autor també atorga a aquest el dret que se'l reconegui com a creador de la seva obra.

Les lleis dels drets d'autor, fins a cert punt han estat normalitzades en convencions internacionals, però encara hi ha diferències significatives entre nacions. Normalment els drets d'autor tenen una durada de 70 anys després de la mort del l'autor.

L'autor acostuma a ser el propietari dels drets d'autor de la seva obra. Però pot ser-ho també una altra persona o una empresa comercial, per exemple una editorial.

La persona propietaria dels drets d'autor té el dret de decidir qui ha de traduir o adaptar l'obra en altres formats. El propietari dels drets d'autor té també el dret d'obtenir un benefici econòmic de l'obra.

Els drets d'autor no contempen idees o informació de notícies, tan sols la forma o la manera de difondre el contingut. Les lleis dels drets d'autor exigeixen obtenir el permís del propietari d'aquests drets abans de fer una adaptació a Lectura Fàcil d'un text literari original. L'obra en format Lectura Fàcil també queda subjecta als drets d'autor.

El ràpid desenvolupament tecnològic, com els mitjans electrònics i Internet, plantegen noves qüestions referents als drets d'autor, ja que ofereixen noves vies per produir materials de Lectura Fàcil.

FINANÇAMENT

És econòmicament viable la publicació de llibres i diaris de Lectura Fàcil? O aquesta és una activitat que només pot sobreviure amb ajudes de l'Administració o d'entitats benèfiques?

Els costos de producció per a materials de Lectura Fàcil depenen, és clar, de les vendes, del nombre d'exemplars produïts i del nivell de la feina editorial i el disseny. Els costos de producció són, generalment, més alts que aquells de les publicacions estàndard del mateix gènere.

Es donen les condicions per a l'autofinançament? La resposta és afirmativa si ens atenem a l'experiència dels països escandinaus. Les dades indiquen que la majoria de títols en Lectura Fàcil poden ser rendibles, amb vendes d'entre 3.000 i 5.000 exemplars. Un setmanari de Lectura Fàcil que contingui de 8 a 12 pàgines pot probablement cobrir costos, amb 15.000 a 20.000 subscriptors.

IX

MÀRQUETING

MÀRQUETING

EL MÀRQUETING CREA DEMANDES ESPECIALS

Hi ha un munt de feina a l'hora de crear i publicar llibres i diaris de Lectura Fàcil. Però la publicació només és la meitat del treball. Un bon producte no es ven sol, cal fer-ne màrqueting. I el màrqueting crea demandes especials.

Com es fa màrqueting d'un producte basat en la paraula escrita per a gent culturalment desavantatjada i amb una capacitat limitada d'expressar els seus propis interessos? O bé, per exemple, per a gent que no estan acostumats a llegir i que rarament visiten una biblioteca o llibreria?

Les tècniques tradicionals del màrqueting no són adequades en aquest cas, ja que no és tan sols una qüestió de màrqueting. Abans que un producte de Lectura Fàcil pugui ser venut, han d'existir entre els qui tenen dificultats lectores, així com entre els seus parents i persones que les cuiden, una actitud oberta i un interès actiu.

El contacte personal és molt important en el tracte amb gent que normalment no llegeix. Sovint és necessari passar per intermediaris per arribar a aquesta gent. Fins que no s'hagi aconseguit això, tant els esforços de màrqueting com la publicitat tampoc no seran gaire efectius.

REPRESENTANTS DE LECTURA

Aquells que tenen les dificultats de lectura més grans i que sovint tenen menys accés a la cultura són, com s'ha dit anteriorment, les persones amb discapacitats mentals. No és probable que ells facin peticions espontànies de llibres i diaris. Tendeixen a veure els llibres i els diaris com alguna cosa estranya i intimidatòria. I la gent del seu entorn immediat, els familiars i els cuidadors, sovint no pensen que les notícies i les experiències literàries poden ser una font de gran plaer per a les persones discapacitades. Aquesta actitud és també l'habitual en el cas de les persones amb demència.

Llegir llibres en veu alta dóna a tots els implicats en aquesta activitat l'oportunitat d'explorar nous temes de conversa. Llegir en veu alta és especialment beneficiós per a persones amb demència, les quals sovint retroben els seus records de temps passats, ni que sigui temporalment.

EXEMPLE: L'ORGANITZACIÓ SUECA DE REPRESENTANTS DE LA LECTURA

El Centre Easy-to-Read de Suècia¹⁷ fomenta la lectura i la publicació de materials de Lectura Fàcil. Qualsevol organització de Representants de la Lectura també pot fer aquesta tasca com a Suècia, a partir del treball d'aquests grups amb estreta col·laboració amb els programes culturals, socials i educatius de les administracions locals i regionals.

¹⁷ <http://www.lattlast.se>

Els representants de la lectura actuen com a mediadors amb persones que, d'altra manera, no tindrien contacte amb els llibres, la informació i els diaris. Els representants de la lectura són empleats que, a més d'altres tasques, tenen la responsabilitat d'organitzar sessions de lectura en veu alta en els centres d'atenció de dia i en centres d'assistència per a persones amb discapacitat i per a persones amb problemes de salut mental.

El Centre Easy-to-Read suec i la Swedish National Association for Persons with Intellectual Disability van crear el projecte de Representants de la Lectura el 1992.

Actualment en la majoria de centres de dia i en moltes residències de Suècia, compten amb un o dos representants, responsables d'organitzar sessions de lectura, grups de lectura, visites a biblioteques, etc. Totes les regions de Suècia tenen cercles d'estudi gestionats i conduïts per persones amb discapacitats que han estat formades per actuar com a representants de lectura.

Recentment s'han organitzat cercles de lectura similars amb persones amb demència. L'Organització de Representants de Lectura posa especial èmfasi en la cultura i impulsa la lectura.

La lectura es promoció com un element de la vida quotidiana i s'encoratja a cuidadors i familiars a assistir a aquestes activitats.

El govern local, les institucions, biblioteques, escoles, centres de formació d'adults i associacions de persones amb discapacitats, s'han corresponsabilitzat per establir un programa de sessions de lectura en les seves respectives comunitats.

Els efectes del projecte de representants de lectura han estat molt positius:

- Quan a les persones amb discapacitat intel·lectual se'ls dona un llibre, demostren que tenen més capacitat de llegir del que s'esperava.
- Moltes incrementen significativament els seus coneixements previs i els grups de lectura creen interessos en diferents temes i provoquen debats i discussions.
- El llibre ajuda a aquestes persones a posar paraules a pensaments i idees que abans no eren capaços d'expressar. Per a molts dels participants el llibre representa un bé de gran vàlua.

Les persones amb demència també gaudeixen de les sessions de lectura en veu alta que els porten a parlar de diferents temes i a incrementar els contactes i les activitats del grup.

Aquests esforços per influir i encoratjar l'actitud vers la lectura han incrementat el suport per a les publicacions de llibres i periòdics en format Lectura Fàcil.

EL PAPER DE LES BIBLIOTEQUES

Les biblioteques públiques han jugat sempre un paper clau en el camp de la Lectura Fàcil. La majoria dels llibres de Lectura Fàcil són venuts a les biblioteques. Això vol dir que l'èxit dels llibres de Lectura Fàcil en arribar als lectors depèn, en una gran mesura, de les biblioteques, que promouen materials de Lectura Fàcil i guien a la gent per superar les seves dificultats lectores.

Les lectores i lectors de materials de Lectura Fàcil no acostumen a estar familiaritzats amb les biblioteques. Tant les biblioteques públiques com les escolars han d'esforçar-se per arribar a aquestes persones. L'èxit bibliotecari depèn de quatre factors bàsics:

- La capacitat de treball bibliotecari amb grups especials (gent que viu en pisos de grup, centres de dia, institucions i organitzacions per als discapacitats), com també amb les persones que les cuiden;
- La formació, si és necessària, per conèixer les necessitats especials dels lectors.
- El coneixement de, i l'expertesa en, seleccionar materials de Lectura Fàcil.
- La facilitat d'accés als materials de Lectura Fàcil dins de les biblioteques. Aquests materials han de ser clarament marcats i exposats.

El personal bibliotecari ha d'atendre a tots els usuaris i usuàries, inclosos els que tenen necessitats especials. Una persona de la biblioteca ha de ser responsable de garantir que la informació sobre el materials i els serveis bibliotecaris és accessible per a tothom (fullets, cartells, pàgines web, etc.) El personal bibliotecari ha de facilitar programes per a aquells que volen aprendre a llegir o derivar-los a altres serveis d'alfabetització.

La cooperació entre tot tipus de biblioteques és igualment important. Les biblioteques públiques i escolars haurien de fer un esforç per treballar en col·laboració amb biblioteques especials, com les dedicades als cecs.

X

NECESSITAT DE RECERCA CIENTÍFICA

NECESSITAT DE RECERCA CIENTÍFICA

Cal més recerca científica sobre les dificultats lectores i sobre el concepte de Lectura Fàcil. Les publicacions de Lectura Fàcil han de tenir un fonament científic sòlid i han de poder aprendre dels nous descobriments científics. La recerca ha d'incloure diverses disciplines com lingüística i educació, i també discapacitats físiques i cognitives, i disseny gràfic.

XI

XARXA DE LECTURA FÀCIL

XARXA DE LECTURA FÀCIL

La Xarxa Internacional de Lectura Fàcil està oberta a tots els interessats, i tots els implicats en temes de Lectura Fàcil.

Els objectius de la Xarxa són:

- informar sobre la Lectura Fàcil i incrementar el coneixement del concepte de Lectura Fàcil;
- conscienciar la gent de les necessitats de Lectura Fàcil;
- ser un espai de contacte, a escala mundial, sobre temes de Lectura Fàcil per intercanviar informacions, idees i experiències;
- facilitar la cooperació entre individus i organitzacions de diferents països.

La Xarxa de Lectura Fàcil també vol:

- encoratjar possibles convenis i col·laboracions,
- trobar finançament per a projectes conjunts,
- encoratjar i iniciar recerques sobre Lectura Fàcil,
- organitzar cursos i programes sobre Lectura Fàcil,
- estimular nous desenvolupaments de la Lectura Fàcil.

La Xarxa també organitza, ocasionalment, seminaris i conferències.

La Xarxa acull de grat persones editores, productores, escriptors, periodistes, il·lustradores, fotògrafes, maquetistes, bibliotecàries i les persones i institucions interessades en el tema.

Trobareu més informació sobre la Xarxa de Lectura Fàcil a: www.easytoread-network.org

GLOSSARI

GLOSSARI

Llista de termes seleccionats. Per a un llista més completa consulteu la publicació *IFLA Glossary of terms and definitions*.¹⁸

Alfabetització funcional

Generalment s'interpreta com el nivell d'alfabetització suficient per les exigències de la vida quotidiana. És a dir, llegir i escriure frases curtes, llegir notícies breus i articles de premsa breus. Habitualment calen uns nou anys d'escolarització bàsica per a una alfabetització funcional. Les exigències d'una alfabetització funcional s'incrementen amb la complexitat de la societat.

Analfabet

Aquella persona que no arriba al nivell d'alfabetització funcional seria un analfabet. Vegeu "alfabetització funcional".

Blu-ray

És el mateix format que DVD, però permet emmagatzemar més quantitat d'informació.

CD, CD-ROM

Abreviatura de "Compact Disc – Read Only Memory". Disc en el qual hi ha emmagatzemada, en format digital, una gran quantitat de dades com ara text, imatges i so. Es pot accedir a la informació en CD-ROM mitjançant un ordinador amb lector de CD-ROM.

DAISY

Abreujament de Digital Accessible Information System (Sistema Accessible d'Informació Digital). DAISY és un estàndard per produir i presentar informació àudio i multimèdia.

Discapacitat

Lesió, malaltia o condició física o mental permanent que restringeix la forma com una persona funciona en la vida diària.

¹⁸ <http://www.ifla.org/files/hq/publications/professional-report/117.pdf>

Una discapacitat és el resultat d'una minusvalidesa. Dins del context socioeconòmic les persones amb minusvalideses estan en desavantatge respecte a les que no tenen minusvalideses. Cal incloure com exemples de discapacitats aquelles persones incapacitades per utilitzar transport públic, les socialment isolades, aquelles que estan confinades al llit. Les discapacitats físiques i mentals limiten una persona poder dur una vida totalment normal.

DVD

Digital Versatile Disc o Digital Video Disc (DVD). És un disc compacte per emmagatzemar pel·lícules o imatges en moviment. HD-DVD i Blu-ray són bàsicament el mateix format que el DVD, però permeten emmagatzemar més quantitat d'informació.

E-book

És l'abreviatura de llibre electrònic. L'*e-book* pot ser com un llibre imprès convencional. Habitualment es llegeixen amb un ordinador personal (un PC) o amb un dispositiu amb un programa específic, conegut com lector d'*e-books*. Molts telèfons mòbils poden utilitzar-se com lectors d'*e-books*.

Interfície

Dispositiu que permet la connexió entre equips de diferents funcions o característiques. Quan parlem de la interfície d'usuari, ens referim usualment a la presentació en pantalla i a la seva facilitat d'utilització.

Logotip

Disseny especial d'un nom, inicials o símbols utilitzat per les companyies i organitzacions per a publicitat o identificació d'un producte.

Maquetació

Arranjaments del text, il·lustració i gràfics dins una publicació.

Metàfora

Manera imaginativa de descriure alguna cosa tot referint-se a una altra que té les qualitats que hom vol expressar. Una metàfora es vol que s'interpreti com un símbol.

MP3

També s'anomena Audio Layer III. És un format d'àudio digital desenvolupat per Media Picture Group (MPEG). Serveix per emmagatzemar segments d'àudio, habitualment cançons, que es poden organitzar o transferir d'un ordinador a un altre o a d'altres dispositius.

Multimèdia

Programes i productes que integren l'ús de diversos mitjans i suports, com ara text, gràfics, so i vídeo, per vehicular informació.

Pàgina web

Utilitzat per designar la pàgina de presentació d'una empresa o organització i publicada a Internet.

PDA

Abreviació de Personal Digital Assistant (Organitzador personal digital). És un ordinador lleuger i de mà, utilitzat com a organitzador de tasques i capaç de múltiples funcions

Tecnologia de la Informació (IT)

Diverses tècniques digitals s'utilitzen per crear, emmagatzemar, analitzar i transferir informació per mitjà d'ordinadors o per telecomunicació.

UNESCO

Abreviatura de United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.

W3C

World Wide Web Consortium. Consorci internacional que treballa per desenvolupar i promocionar estàndards per al World Wide Web.

CONTACTES I ADRECES

**LLISTA D'ORGANITZACIONS NACIONALS DE REFERÈNCIA
QUE DUEN A TERME ACTIVITATS DE LECTURA FÀCIL**

CONTACTES I ADRECES

Alemanya

Büro für Leichte Sprache Lebenshilfe

Bremen Waller Heerstrasse 55 – 28217 Bremen
www.lebenshilfe-bremen.de

Àustria

Atempo BetriebsgesmbH

Grazbachgasse 39 – 8010 Graz
www.capito.eu

Bèlgica

Wablief

Kardinaal Mercierplein 1 – 2800 Mechelen
www.vocb.be

Dinamarca

På let dansk

Fortunstraede 3,1 – 1065 Copenhagen
www.paaletdansk.dk

Espanya

Associació Lectura Fàcil

Ribera 8 pral. – 08003 Barcelona, Catalunya
www.lecturafacil.net

Finlàndia

The Plain Language Centre – LL-center

Tölögatan 27 A – 00260 Helsinki
www.papunet.net/ll-center

Grècia

Special Vocational Training Centre ESEEPa

S. Nikolakopoulou 13 – N. Psychiko, Athens
www.eseepa.gr

Japó

Japanese Society for Rehabilitation of Persons with Disabilities

1-22-1 Toyama Shinjuku-ku – Tokyo 162-00052
www.dinf.ne.jp

Inclusion Japan

8F Zenkoku Tobacco Center Bldg

2-16-1 Nishi-shinbashi, Minato-ku – Tokyo 105-0003
www.ikuseikai-japan.jp

Letõnia**Valdes Priekssedetaja**

Maskavas 285/6 – Riga LV 1050

www.vvagency.lv

Noruega**Klar Tale/NTB**

Postbox 6817 St Olavs Plass – 0130 Oslo

www.klartale.no

Lettlest Forlag

P.b. 38 Falkum – N-3705 Skien

www.llf.no

Norwegian Centre for Easy-to-Read – Leser soeker bok

Bygdøy alle 58 B – 0265 Oslo

www.lesersoekerbok.no

Paĩsos Baixos**Y-Publicaties**

1017 BX Amsterdam – postbus 10208 – 1001 EE Amsterdam

www.y-publicaties.nl

Suècia**Sesam**

Fria Tidningar – Rusthållarvägen 133 – 128 Bagarmossen

www.fria.nu

Swedish Centre for Easy-to-Read – Centrum för lättläst

Box 9145 – 102 72 Stockholm

www.lattlast.se

LLISTA D'ORGANITZACIONS INTERNACIONALS DE REFERÈNCIA

LLISTA D'ORGANITZACIONS INTERNACIONALS DE REFERÈNCIA

DAISY Consortium

www.daisy.org

Easy-to-Read Network

www.easy-to-read-network.org

Inclusion International

KD.2.03, University of East London, Docklands Campus,
4-6 University Way, London E16 2RD, United Kingdom

www.inclusion-international.org

International Dyslexia Association

40 York Rd., 4th Floor
Baltimore, MD 21204

Col·legi Oficial
de Bibliotecaris-
Documentalistes
de Catalunya

